

LŨ VÀ CÔNG TÁC PHÒNG CHỐNG LŨ Ở HẢI HƯNG

KS. Hoàng Minh Ngọc

Trạm Dự báo và Phục vụ Hải Hưng.

Mùa lũ năm 1996 các sông ở Hải Hưng đã xuất hiện lũ rất lớn. Xét trong khoảng thời gian 50 năm gần đây, đỉnh lũ tháng VIII năm 1996 trên sông Hồng, sông Luộc lớn vào loại thứ ba, sông Thái Bình vào loại thứ tám, các sông hạ lưu như Gù, Kinh Môn, sông Rạng lớn nhất trong các năm có số liệu.

Lũ cao đã làm tràn, vỡ nhiều đê bồi ven sông Hồng, sông Luộc với các khu dân cư đông đúc và trù phú. Đê Thanh Hồng hạ lưu sông Thái Bình bị vỡ làm ngập lụt sáu xã của khu Hà Đông thuộc huyện Nam Thanh với hàng trăm vườn cây vải thiều nổi tiếng, tổng thiệt hại về kinh tế do lũ gây ra lên tới gần 150 tỷ đồng.

Do vị trí địa lý của tỉnh nằm ở gần trung tâm đồng bằng Bắc Bộ, địa hình thấp và khá bằng phẳng, có hai con sông lớn nhất miền Bắc là sông Hồng và sông Thái Bình chảy qua, diện tích hứng nước của hai hệ thống sông này lớn gấp 70 lần diện tích tỉnh Hải Hưng, vì vậy lượng nước hàng năm chảy qua các sông Hải Hưng ra biển là rất lớn, các sông trong mùa lũ thường trong tình trạng quá tải, vì vậy lũ thường dâng cao, như sông Thái Bình tại Phả Lại mực nước trung bình mùa cạn 0,40m nhưng mùa lũ lên tới 5,6m, đỉnh lũ lớn nhất năm 1971 là 7,50m (Theo hệ thống độ cao sông Hồng). Với gần 500km đê ngăn lũ, Hải Hưng hàng năm mất nhiều công của trong công việc bảo vệ đê điều phòng chống thiên tai.

Số liệu thủy văn đo được hơn 40 năm qua cho thấy lũ lớn càng ngày càng gia tăng. Tại Phả Lại sông Thái Bình, độ cao đỉnh lũ trung bình 20 năm trước (1956-1975) là 5,23m, nhưng đỉnh lũ trung bình 20 năm sau (1976-1995) là 5,74m. Số năm có lũ lớn tăng gấp 3 lần, số năm có lũ rất lớn tăng gần 2 lần, trong khi đó số năm có lũ nhỏ giảm đi 6 lần.

Có nhiều nguyên nhân làm cho lũ lớn tăng lên trong những năm gần đây. Nguyên nhân chủ yếu là diện tích rừng trên các lưu vực sông giảm, ô nhiễm bầu khí quyển tăng lên, sự cân bằng sinh thái tự nhiên bị vi phạm, con người đã làm cho thiên nhiên "giận dữ", thì thiên tai ắt xảy ra, thiệt hại do thiên tai là khó tránh khỏi. Ở Hải Hưng năm thiệt hại đáng kể nhất do lũ gây ra là năm 1968, 1971 và năm nay 1996. Năm 1971 đã xuất hiện lũ lịch sử trên các sông, nhiều đoạn đê bị tràn, đê Nhất Trai sông Thái Bình thuộc huyện Gia Lương Hà Bắc bị vỡ, đê

sông Rạng gần Lai Vu cùng một số đoạn đê hạ lưu cũng bị tràn vỡ làm ngập lụt ba phần tư diện tích của tỉnh. Năm nay lũ sông Hồng và sông Thái Bình không lớn bằng lũ năm 1971. Nhưng trong thời gian xuất hiện đỉnh lũ, Hải Hưng chịu ảnh hưởng của bão số 4 có gió mạnh cấp 8 nên đã làm cho đỉnh triều tại Ba Nha (sông Gù), An Pha (sông Kinh Môn) Quảng Đạm (sông Rạng) cao hơn đỉnh triều năm 1971, trở thành đỉnh triều cao nhất trong các năm có số liệu.

Tuy nhiên, lũ tháng VIII năm 1971 và lũ tháng VIII năm 1996 chưa phải sinh ra trong điều kiện tổ hợp các yếu tố khí tượng thủy văn bất lợi nhất như lũ đặc biệt lớn, kết hợp với triều cường và bão mạnh. Những mùa lũ đã qua chúng ta chưa gặp trường hợp trên, nhưng những mùa lũ tới có xuất hiện hay không khoa học về dự báo KTTV chưa thể khẳng định được, nhưng bằng những số liệu KTTV thực đo chúng ta đã khẳng định được rằng thiên nhiên càng ngày càng "thất thường". Ngay trong năm 1996 thế giới đã chứng kiến những cơn bão, lốc, tố, những cơn lũ tầm cỡ thế kỷ, thiệt hại về người và của là hết sức lớn. Ngay đầu tháng XI vừa qua phía tây tỉnh Hải Hưng và một số tỉnh lân cận đã có trận mưa cực kỳ lớn cũng là một hiện tượng không bình thường biểu hiện sự "thất thường" của thiên nhiên.

Để hạn chế đến mức thấp nhất những thiệt hại do lũ gây ra trong những năm tới chúng ta cần phải tích cực chủ động phòng chống lũ hàng năm cần có phương án đối phó với trường hợp khi lũ lên vượt các chỉ tiêu phòng lũ cho phép.

Để giúp lãnh đạo và nhân dân nắm được quá trình diễn biến của lũ khi mỗi mùa lũ đến, từ ngày 15 tháng VI đến 15 tháng X hàng năm, cơ quan Khí tượng Thủy văn tỉnh phát bản tin dự báo thủy văn hàng ngày nhằm thông báo khả năng diễn biến của lũ các sông trước từ 3 đến 5 ngày, có trị số dự báo cụ thể trước 48 giờ. Bản tin dự báo thủy văn góp phần phòng chống lũ một cách tích cực và chủ động./